

การพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรม
วัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

Development of Learning Management According to Iddhipāda IV
of Secondary Students of Buddhist Subject at Phrapariyatthidham
School Wat Pikulthong

พระมหากิตติวัฒน์ กิตติวาทโน (อัมสารัมย์)¹ นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ² สมชัย ศรีนอก³

Phramaha Kittiwat Kittiwatthano (Amsaram), Niwes Wongsuwas, Somchai Srinok

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี 3. เพื่อนำเสนอแนะข้อมูลการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแผนบทเรียนและแบบทดสอบก่อนและหลัง กลุ่มประชากรที่ใช้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 26 คน โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผลการวิจัยดังกล่าวพบว่าการจัดการเรียนการสอนตามหลักอิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรกระชับเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับระยะเวลา สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ มีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ ความสามารถของผู้เรียน มีกระบวนการ วิธีการสอนที่หลากหลายเน้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามหลักการ

Received: 2021-09-16 Revised: 2022-06-22 Accepted: 2022-06-24

¹ สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Department of Social Studies Teaching, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya
University. Corresponding Author e-mail: sairoong.bub@mcu.ac.th

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

และเหตุผล ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดประสบการณ์ด้านทักษะการเรียนรู้ และสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

คำสำคัญ (Keywords): กิจกรรมการเรียนรู้; หลักอริยปาท 4; วิทยาชพระพุทธศาสนา.

Abstract

This research was an experimental research. There were purposes as follow, 1. To study development activities by Iddhipāda IV Principles of the 2nd Secondary Students according to Buddhist Subject Pikulthong Phrapariyattidham School Singburi Province. 2. To compare development activities by Iddhipāda IV Principles pretest and posttest of the 2nd Secondary Students according to Buddhist Subject Pikulthong Phrapariyattidham School Singburi Province. 3. To suggest and provide guidance data of development activities by Iddhipāda IV Principles pretest and posttest of the 2nd Secondary Students according to Buddhist Subject Pikulthong Phrapariyattidham School Singburi Province. The implements for this research were as, lesson plans and pretest posttest for data. The populations were used as the 2nd Secondary Students amount 26 persons by using Purposive Sampling. The results of the research work were as follows: The suggest and provide guidance data of development activities by Itthipada 4 Principles for teaching management, teachers should prepare substance absolutely with time by motivate student's intention by multimedia as concern with their black grow knowledge and abilities with process that took them to analyze synthesis according to cause and effect by themselves to get direct experience and skill to know learning then the advantage to apply in their everyday lives.

Keyword: Learning Management, Iddhipāda IV, Buddhist Subject.

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยได้เริ่มมีนโยบายปฏิรูปการศึกษามานานนับสิบกว่าปีมาแล้ว แต่ปัญหาการศึกษาไทยอีกมากมายก็ยังคงอยู่เช่นเดิม หลายคนมองว่าที่เป็นเช่นนี้เพราะนโยบายการศึกษาของไทยขาดความชัดเจน และเปลี่ยนแปลงบ่อย เปลี่ยนไปตามรัฐบาลที่เข้ามารับตำแหน่ง โดยเฉพาะตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเปลี่ยนนโยบาย การศึกษาก็เปลี่ยนแปลงทุกครั้งที่รัฐมนตรีคนใหม่ก็ไม่อาจจะผิด เรามักได้ยินเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่าปัญหาการศึกษาไทยนั้นจะต้องปรับรูปปฏิรูปทั้งระบบไม่ว่าจะเป็นเรื่องหลักสูตร ครูผู้สอน วิธีการสอน คุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยในปัจจุบันนั้นได้บังคับให้เด็กต้องเรียนรู้เนื้อหาสาระมากมายหลายวิชาจนเกินความจำเป็น โดยกำหนดให้เรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งการกำหนดเช่น นี้ดูเหมือนจะไม่ได้คำนึงถึงความสมเหตุสมผลหรือความสอดคล้องจำเป็นของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่ 4 เป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ วัฒนธรรมดำรงชีพได้อย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความเปลี่ยนแปลง และมีคุณธรรมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทยและสังคมโลก กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทอิทธิพลของสภาพแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำรงชีวิต การอยู่ร่วมกันในสังคม ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบมีความสามารถทางสังคม มีความรู้ มีทักษะ และมีคุณธรรมเพื่อเกิดค่านิยมที่เหมาะสม ไม่หวังให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามด้านความรู้โดยจะให้ความรู้แก่ผู้เรียนด้านเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญในสาขาวิชาต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ: 2553)

โรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่เกิดขึ้นจากความต้องการของสังคมเพื่อทำหน้าที่หลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่สมาชิกของสังคม โดยให้การศึกษาและอบรมสั่งสอนเพื่อพัฒนาบุคคลให้เจริญงอกงาม มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมศีลธรรม วัฒนธรรมอันดีงาม มีความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ และพอใจที่จะฝึกฝนร่วมกันกระทำการกิจต่าง ๆ

เพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม การศึกษาจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ในสิ่งที่เกิดขึ้นแก่ทุกชีวิต และยังเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรมซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการเบ็ดเสร็จที่บุคคลนำมาพัฒนาความสามารถ ทั้งทางด้านทัศนคติและพฤติกรรมตามค่านิยมของสังคม รวมทั้งเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ทั้งสายสามัญและอาชีพ ศีลธรรมและวัฒนธรรมที่สำคัญคือ เป็นเครื่องชี้แนวทางให้ประพฤติปฏิบัติและใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์แก่สังคมโดยรวมอันเป็นเจตคติที่พึงงามทางด้านความมีน้ำใจ ซึ่งการปฏิบัติต่อส่วนรวมในทางที่ดี ก่อให้เกิดทักษะความคล่องแคล่วความชำนาญในการปฏิบัติตามในแนวทางที่เหมาะสมตามขอบเขตศีลธรรม ทั้งความประพฤติภายนอกและคุณธรรมภายในโรงเรียนจึงเป็นสถาบันทางการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการหล่อหลอมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อไปเป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพ เพื่อออกไปพัฒนาสังคมในอนาคต นักเรียนจึงเป็นทั้งทรัพยากรบุคคลที่สำคัญและผู้ใช้ทรัพยากร

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจหลักพุทธธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ อธิปไตย 4 อันเป็นหลักธรรมที่เป็นบาทฐานแห่งความสำเร็จซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา (ที.ปา. (ไทย) 11/110/80 – 81) โดยการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้เรียนจะต้องมีฉันทะ ความมีใจรักในการเรียน มีความสุขกับการเรียน พอใจ รักใคร่ในหน้าที่ของตนเอง รักเป้าหมายของการเรียน รักวัตถุประสงค์ของการเรียนนั้นและตั้งใจเล่าเรียนอย่างจริงจังด้วย

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี จึงมีความสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอภิปาธ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี เพื่อให้ได้ผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้นและเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอภิปาธ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอภิปาธ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี
3. เพื่อได้นำเสนอแนะข้อมูลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอภิปาธ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เรื่องการพัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชา พระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัย (Research design) เป็นการวิจัยแบบทดลอง (Experimental Research) โดยใช้วิธีแบบหนึ่ง กลุ่มทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 26 รูป โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบทดสอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ปรับแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคู่มือการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบการเรียนรู้ แล้วนำผลการตรวจสอบมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) หาค่าวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน (Pre-test) และ (Post-test) มีค่า IOC = 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำหนังสือถึงโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบประเมินความพึงพอใจ
2. ผู้วิจัยทำหนังสือพร้อมทั้งแบบประเมินความพึงพอใจส่งถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มประชากรเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบประเมินความพึงพอใจด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยเดินทางตามเก็บรวบรวมแบบประเมินความพึงพอใจด้วยตนเองในระหว่างเดือนมกราคม - เดือนกุมภาพันธ์ 2564 แล้วนำมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และค่าความเบี่ยงเบน (S.D.) วิเคราะห์หาค่าคุณภาพของเครื่องมือ ตรงตามเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC ความยาก

ง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) และ วิเคราะห์หาค่า t-test

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล อายุ ระดับการศึกษาพระปริยัติธรรม (แผนกธรรม) และระดับการศึกษาพระปริยัติธรรม (แผนกบาลี)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล อายุ ระดับการศึกษาพระปริยัติธรรม (แผนกธรรม) และระดับการศึกษาพระปริยัติธรรม (แผนกบาลี)

ด้านสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจทั้งหมดเป็นสามเณรมีจำนวน 26 รูป คิดเป็นร้อยละ 100

ด้านอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจส่วนมากอยู่ในช่วงอายุ 14 - 15 ปี มีจำนวน 22 รูป คิดเป็นร้อยละ 84.61 รองลงมาช่วงอายุ 12 - 13 ปี มีจำนวน 3 รูป คิดเป็นร้อยละ 11.54 และสุดท้ายช่วงอายุ 16 - 17 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.85 ตามลำดับ

ด้านระดับการศึกษาพระปริยัติธรรม (แผนกธรรม) พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจส่วนมากเป็นนักเรียนชั้นโท มีจำนวน 25 รูป คิดเป็นร้อยละ 96.15 รองลงมาเป็นนักเรียนชั้นตรี มีจำนวน 1 รูป คิดเป็นร้อยละ 3.85 ตามลำดับ

ด้านระดับการศึกษาพระปริยัติธรรม (แผนกบาลี) พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจส่วนมากเป็นเปรียญตรี ป.ธ. 1 - 2, 3 มีจำนวน 26 รูป คิดเป็นร้อยละ 100

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านฉันทะ 2. ด้านวิริยะ 3. ด้านจิตตะ 4. ด้านวิมังสา โดยพิจารณาเป็นรายด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี โดยภาพรวม

ข้อ	หลักอิทธิบาท 4	($\bar{x}$)	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านฉันทะ	3.55	0.94	มาก	1
2	ด้านวิริยะ	3.58	0.86	มาก	2
3	ด้านจิตตะ	3.51	0.79	มาก	4
4	ด้านวิมังสา	3.51	0.81	มาก	3
ภาพรวม		3.54	0.85	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.54, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านวิริยะ (ค่าเฉลี่ย = 3.58, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.86) รองลงมา คือ ด้านฉันทะ (ค่าเฉลี่ย = 3.55, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.94) และด้านวิมังสา (ค่าเฉลี่ย = 3.51, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.81) ส่วนข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านจิตตะ (ค่าเฉลี่ย = 3.51, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.79) เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน โดยแสดงการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean = ($\bar{x}$)) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การทดสอบค่าที (t - test)

สมมติฐานที่ 4 นักเรียนมีผลคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียนต่างกัน

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบ การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี จำแนกตามแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน โดยแสดงการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean = ($\bar{x}$)) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การทดสอบค่าที (t - test)

ข้อ	การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4	สามเณร		t- test
		($\bar{x}$)	S.D.	
1	แบบทดสอบก่อนเรียน	12.77	2.33	- 11.77
2	แบบทดสอบหลังเรียน	20.31	2.05	

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี จำแนกตามแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน โดยการทดสอบค่าที (t - test) พบว่า นักเรียนที่มีนักเรียนมีผลคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี” ได้ข้อสรุปที่มีประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

อภิปรายผลความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีความพึงพอใจ มีความรักในการเรียนการสอน และในรายวิชานั้นๆ รวมไปถึงมีความพึงพอใจและรักในโรงเรียนของตนเอง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุชนันท์ กิตติสัทโท (สายพิมพ์พงษ์) (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการทำงาน ศึกษากรณีผู้ทำเครื่องปั้นดินเผาตำบลแกวียน จังหวัดนครราชสีมา” ผลการศึกษาพบว่า ผลจากการศึกษาในพื้นที่ตำบลแกวียนของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพทำหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผานั้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างชาวตำบลแกวียน มีความพึงพอใจ มีความรักในอาชีพการงาน (ฉันทะ) ทำให้ชาวตำบลแกวียนได้ทำงานในอาชีพที่ตนเองรักอย่างต่อเนื่อง และนำมาซึ่งความสำเร็จในกิจการงานอาชีพ และกลุ่มคนที่เลิกหรือหยุดกิจการนั้นมักบ่นพร่องในการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ข้อใดข้อหนึ่งโดยเฉพาะข้อที่ 1 - 2 และเมื่อวิเคราะห์ถึงกลุ่มที่มีพื้นฐานอาชีพ (ความรู้ต่างกัน) ก็พบว่าทั้ง 3 กลุ่ม สามารถประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดีทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัวในการทำงาน

2. ด้านวิริยะ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการมุ่งเน้นการสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมการเรียนการสอนให้เด็กนักเรียนอยากเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ทำให้นักเรียนมีความพยายามในการเรียน

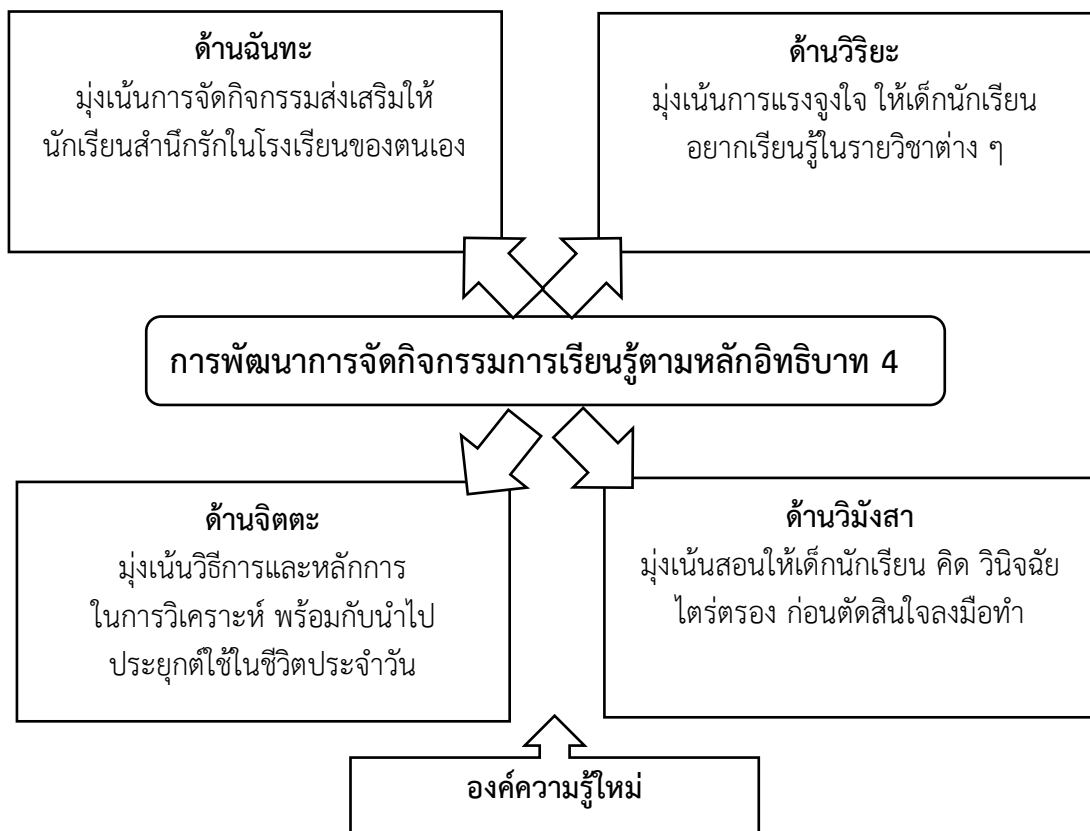
ถึงแม้วิชาที่เรียนอยู่จะยากเพียงใดก็ตาม ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาตรี แนวจำปา (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่าบุคลากรที่มีวิริยะ ในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับมาก มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันส่วนบุคลากรที่มีอายุและรายได้ต่อเดือนต่างกันมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยภาพรวมแตกต่างกันสรุปได้ว่า ทุกคนต้องใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความรัก ความพอใจในงานปฏิบัติงานด้วยความพากเพียรบากบั่น ด้วยความเอาใจใส่ในงานและมีการตรวจสอบความสำเร็จในงานอยู่เสมอ

3. ด้านจิตตะ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการมุ่งเน้นวิธีการและหลักการสอนเพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในการคิดวิเคราะห์พร้อมก็นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง และรู้จักคิดทบทวนในการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันของตนเอง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัญชา ท่าทอง (2560) ได้กล่าววิจัยเรื่อง ศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียนความรับผิดชอบต่อหลักอิทธิบาท 4 ด้านการประพฤติตนเป็นคนดี ความรับผิดชอบต่อหลักอิทธิบาท 4 ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชนและประเทศชาติ ความรับผิดชอบต่อหลักอิทธิบาท 4 ด้าน การความรับผิดชอบต่อครอบครัว และความรับผิดชอบต่อหลักอิทธิบาท 4 ด้าน

4. ด้านวิมังสา อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการมุ่งเน้นสอนให้เด็กนักเรียนรู้จักคิดวินิจฉัย ไตร่ตรอง ก่อนตัดสินใจลงมือทำ และการไตร่ตรองหาหลักเหตุผล จนนำมาใช้และพยายามแก้ไขปัญหาการงานจนประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สติธ รัชปัติย์ (2559) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาคุรุศาสตร์” ผลการศึกษาพบว่าความเข้าใจในวิมังสา คือ ความไตร่ตรอง โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ มีความเข้าใจความหมายที่ถูกต้องตรงกัน ด้านวิธีปฏิบัตินั้น พบว่า นักศึกษาคุรุศาสตร์ส่วนใหญ่ได้ให้ทัศนคติที่คล้ายคลึงกันว่า ในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นแล้ว เป้าหมายที่ตั้งไว้คือ ประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ทำ ต้องใช้วิมังสา คือ การไตร่ตรองหาเหตุผลพยายามแก้ไขปัญหาการงานก็จะประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี แสดงเป็น Mapping ได้ดังนี้



จากแผนภาพ แสดงให้เห็นการศึกษการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี มี 4 ด้าน คือ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา และนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงจากผลวิจัยและจากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจ ซึ่งสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปปฏิบัติได้ตาม

1.1 นำผลการศึกษาวิจัยไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

1.2 นำผลการศึกษาวิจัยที่ได้ไปศึกษาการเปรียบเทียบการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

1.3 นำผลการศึกษาวิจัยที่ได้เป็นข้อมูลเพื่อเสนอแนะการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิบูลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

2.2 ควรศึกษาปัญหาและเทคนิคการจัดการเรียนการสอนตามหลักอิทธิบาท 4

2.3 ควรศึกษาแนวทางการแก้ไขการจัดการเรียนการสอนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชาติรี แนวจำปา. (2560). การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บัญชา ท่าทอง. (2560). การใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน และวิจิตร เกิดวิศิษฐ์. (2533). หนังสือเรียนสังคมศึกษา ส014 พระพุทธศาสนา สำหรับมัธยมศึกษาตอนต้น. ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.
- พระสุนันท์ กิตติสัทโท (สายพิมพ์พงษ์). (2561). การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการทำงานศึกษากรณีผู้ทำเครื่องปั้นดินเผาผ่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สถิตย์ รัชปต์. (2559). การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษา
คฤหัสถ์. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.